

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih : 17 Ekim 2025

Sayı : 14470

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

35418

Aşağıdaki sorularımın, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca T.C. Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 16.10.2025

Süreyya Öneş Derici
CHP Muğla Milletvekili

Türkiye genelinde tarımsal üretim, son yıllarda artan maliyetler ve bozulan gelir-gider dengesi nedeniyle ciddi bir krizle karşı karşıyadır. Mazot, gübre, yem ve ilaç fiyatlarındaki olağanüstü artışlar; çiftçimizin üretim gücünü zayıflatmakta, kırsal nüfusun geçim kaynaklarını daraltmaktadır. Son iki yılda mazot fiyatı üç katına yaklaşmış, gübre fiyatları neredeyse yüzde 400 oranında artmış, buna karşın üreticinin eline geçen fiyat aynı oranda yükselmemiştir.

Tüm bu tablo, tarımı stratejik bir sektör olmaktan çıkararak borç batağına sürüklemiştir. Türkiye genelinde küçük ve orta ölçekli üreticiler, yüksek girdi maliyetleriyle baş edememekte, ürününü değerinde satamamakta, araçlar ve zincir marketler arasında ezilmektedir. Üretici ile tüketici arasındaki fiyat farkı birçok üründe yüzde 250 ila 400'e ulaşmıştır. Böylece hem üretici kazanamamakta hem tüketici pahalıya mahkûm edilmektedir.

Bu durum, yalnızca çiftçilerin geçim sıkıntısı değil, aynı zamanda gıda arz güvenliği, tarımsal sürdürülebilirlik ve kırsal istihdam açısından da yapısal bir krizdir. Üretim maliyetlerindeki artışın frenlenmediği, adil bir fiyatlandırma ve denetim sistemi kurulmadığı sürece Türkiye tarımının geleceği ciddi bir tehdit altındadır.

Bu çerçevede aşağıdaki sorularımın yanıtlanması, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır:

1. Bakanlığınızın elinde, 2025 yılı itibarıyla il bazında üretici gelir ve gider dengesini gösteren güncel bir çalışmanız (rapor, analiz, saha verisi vb.) mevcut mudur?
2. 2024 ve 2025 bütçe dönemlerinde Türkiye genelinde çiftçilere sağlanan mazot, gübre ve yem desteklerinin toplam tutarı nedir? Bu destekler ortalama üretim maliyetinin yüzde kaçını karşılamaktadır?

3. Türkiye genelinde üreticiden çıkan ürünün tüketiciye ulaşana kadar fiyatının kaç kat arttığına ilişkin güncel bir analiz (yıllık, çeyrek, aylık bazda) yapılmış mıdır? Bu farkın temel nedenleri (nakliye, komisyon, market kârı, aracılık vb.) bazında bir inceleme mevcut mudur?
4. Artan girdi maliyetleri nedeniyle son iki yılda ülke genelinde tarımsal üretimi bırakan çiftçi sayısı kaçtır? Bu üreticilerin borç, icra veya kredi yapılandırma durumlarına ilişkin bakanlığınızda kayıtlı veriler var mıdır?
5. Üreticinin emeğinin karşılığını alabilmesi ve tüketicinin uygun fiyatla gıdaya erişebilmesi için tarladan sofraya kadar uzanan şeffaf, dijital ve denetlenebilir bir fiyat izleme sistemi kurulmasına yönelik bir planınız bulunmakta mıdır?
6. Girdi fiyatlarındaki ani artışları dengelemek amacıyla mazot ve gübrede otomatik sübvansiyon veya tavan fiyat mekanizması oluşturulması yönünde bir çalışmanız var mıdır?